

ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(повне найменування вищого навчального закладу)
Кафедра соціальної психології та психології розвитку

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор (заступник директора)
з навчальної роботи

“ _____ ” _____ 20 _____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія аутичної дитини»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

за Освітньо-професійною програмою «Психологія»
Перший (бакалаврський) освітній рівень

Галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки**
(шифр і назва напрямку)

Спеціальності **053 «Психологія»**
(шифр і назва спеціальності)

Філософський факультет

Івано-Франківськ – 2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія аутичної дитини» для студентів спеціальності 053 Психологія, „ 29 ” серпня 2019 р. – 23 с.

Розробник: Когутяк Надія Михайлівна, доцент кафедри соціальної психології та психології розвитку, кандидат психологічних наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної психології та психології розвитку.

Протокол від “29” серпня 2019 р. № 1 .

Завідувач кафедри
соціальної психології та психології розвитку

проф. Заграй Л.Д.
(прізвище та ініціали)

“ ___ ” _____ 20__ р.

Схвалено науково-методичною радою філософського факультету.

Протокол від “5” вересня 2019 р. № 1

“ ___ ” _____ 20__ р.

Голова

(підпис)

проф. Пілецька Л.С.
(прізвище та ініціали)

© Когутяк Н. М., 2018 р.

© Когутяк Н.М., 2019 р.

© ПНУ ім. В. Стефаника, 2018 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3,0	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки (шифр і назва) Напрямок підготовки (шифр і назва)	Дисципліна вільного вибору студента	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): 053 Психологія 054 Соціологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		3	3
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,0 самостійної роботи студента – 4,0	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		18 год.	6 год.
		Лабораторні	
		-- год.	-- год.
		Самостійна робота	
56 год.	78 год.		
Індивідуальні завдання: -- год.			
Вид контролю: залік (3 семестр)			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33% : 67%

для заочної форми навчання – 11% : 89%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета Курс "Психологія аутичної дитини" покликаний ознайомити студентів із першорядним розладом розвитку - аутизмом. Дитячий аутизм, який у 40-х роках ХХ століття був описаний як окрема нозологічна одиниця, на сьогодні визнаний позитивним нейрологічним розладом із невизначеною етіологією. В Україні тільки наприкінці 90-х років ХХ століття були зроблені перші кроки в напрямку напрацювання адекватної моделі допомоги особам з аутизмом. До цієї моделі належать і психолого-педагогічний менеджмент розвитку, який є провідною формою роботи з дітьми з РСА (розладами спектру аутизму). Розробка та практичне втілення сучасних психологічних технологій у цій галузі набуває особливого значення зокрема тому, що результати переважної більшості досліджень, присвячених методам лікування дитячого аутизму, свідчать про те, що «найбільш адекватним типом втручання є навчання (зокрема, модифікація стереотипної поведінки дитини) у школі або в домашніх умовах при наданні ефективної психологічної підтримки родині» (дані

Всесвітньої організації охорони здоров'я, 1993). Ознайомлення із сучасними методами діагностики РСА та засобами і програмами науково обґрунтованих втручань для таких дітей із РСА сприяє зростанню як теоретичної, так і практичної компетентності майбутнього психолога.

Викладений матеріал опирається на такі курси, як: спеціальна психологія, психофізіологія, клінічна психологія, патопсихологія, психодіагностика, психотерапія дітей та підлітків.

За даними ВООЗ аутизм є одним із найбільш поширених дитячих розладів: 1-2 % всієї дитячої популяції, відповідно — 65 000 дітей в Україні та орієнтовно 500 дітей в Івано-Франківську. Але фахівців, які працюють з дітьми з РСА, одиниці. Метою даного курсу є ознайомлення студентів з нейропсихологічними концепціями аутизму, формування психолого-діагностичних навичок у дослідженні аутичних дітей, аналіз та практика застосування методів психологічного менеджменту, як-от: прикладний аналіз поведінки (АВА), тренінг реципрокної імітації (RIT), когнітивно-поведінкова терапія (СВТ), «соціальні історії» тощо, рекомендовані міжнародними та українськими протоколами надання допомоги. Розуміння психологічних особливостей розладу дасть змогу студентам застосувати отримані знання та навички, працюючи у освітній, педагогічній та медичній сферах.

Основними **завданнями** дисципліни є:

- виробити професійні вміння та навички дослідження першазивних (всепроникаючих) розладів розвитку, таким чином, поглибивши теоретичні знання студентів з психології аномального розвитку дитини;
- ознайомити студентів із різноманітними методами і методиками, основами організації і проведення психологічного дослідження розладів спектру аутизму;
- з'ясувати особливості когнітивного, комунікативного та перцептивного розвитку психіки дітей з РСА;
- поглибити усвідомлення студентами напрямків і способів психологічного супроводу сімей із дітьми з РСА;
- навчити творчо використовувати новітні досягнення психокорекційних технологій з метою полегшення соціалізації та ефективного навчання.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Психологія аутичної дитини» студент повинен

знати:

- принципи, критерії та закономірності нормативного психічного розвитку та типові особливості цього розвитку при розладах спектру аутизму;
- зміст основних етапів онтогенезу та дизонтогенезу психосоціального розвитку індивіда з РСА;
- основні чинники, що визначають етіологію РСА;
- теоретичні та концептуальні підходи до вивчення проблеми аутизму;
- соціально-емоційні та когнітивні дисфункції, що характеризують розлади спектру аутизму;
- основні концепції психолого-педагогічного супроводу та терапевтичної допомоги сім'ї, що виховує дитину з РСА;
- особливості співпраці спеціалістів із батьками аутистичних дітей;
- існуючі напрямки і методи психокорекції розвитку дитини з РСА, як от ТЕАССН, АВА, сенсорної інтеграції, щодо;
- закономірності та механізми засвоєння дітьми з РСА соціального досвіду в процесі навчання і виховання;
- специфіку психологічних основ інклюзивного навчання для дітей з РСА: дидактичну мету та розвивальні принципи включення дітей з РСА у типові групи ровесників.

вміти:

- використовувати у своїй професійній діяльності нормативно-правові документи, сучасні комп'ютерні, інформаційні та телекомунікаційні технології;
- конспектувати наукову і навчально-методичну літературу;
- збирати і аналізувати емпіричний матеріал;
- діагностувати клінічну картину аутистичних рис дитини;
- визначати діагностичні та прогностичні показники психосоціального розвитку зазначеної категорії дітей;
- узагальнювати спостереження і робити на їх основі висновки;
- створювати та впроваджувати корекційні техніки для дітей з РСА;
- сприяти забезпеченню в умовах навчально-виховного процесу неперервного та ефективного процесу соціалізації дитини з РСА;
- надавати консультативну допомогу батькам, що виховують дітей з РСА, педагогам з проблем навчання, розвитку, родинного виховання та професійного спрямування;

- враховувати вікові особливості сприйняття та засвоєння знань, можливості комунікації та взаємодії з ровесниками та вчителями дітей з РСА,
- сприяти гармонізації розвитку при організації навчально-виховного процесу;
- здійснювати психолого-педагогічний моніторинг особистісного розвитку та особливостей взаємодій дітей з РСА з оточуючими;
- складати програму психокорекційної роботи для дітей з РСА;
- враховувати прогресивні зміни психосоціального розвитку дитини з РСА при складанні програми найближчого розвитку;
- орієнтуватись в сучасних напрямках та методах вивчення психологічних особливостей дітей з РСА;

виокремлювати закономірності та механізми засвоєння соціального досвіду, на які опираються існуючі навчальні та виховні технології

Розвинути професійні компетентності:

Інтегральну компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, мислити концептуально, системно, саногенно.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії, володіння соціально-психологічними механізмами взаєморозуміння і взаємовпливу.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, знання юридичних та морально-етичних нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно дотримуватись.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК12. Здатність розуміти психологічний зміст суспільних процесів і впливати на них з позицій принципу гуманізму; ставитись з повагою до мультикультурності та різноманітності

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

- СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).
СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту населення.
СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Досягти програмних результатів:

- ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи її розв'язання.
ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технологій психологічної допомоги.
ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.
ПР14. Забезпечувати оптимальні психолого-педагогічні умови розвитку особистості.
ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

Курс “Психологія аутичної дитини” передбачає тісний зв'язок з дисциплінами: загальна психологія, анатомія людини, педагогічна психологія, соціальна психологія, історія психології, основи психологічного консультування та психокорекції, психологія особистості.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Аутологія. Вступ

Тема 1. Теоретико методологічні засади дослідження аутизму

Зміст: Аутизм як медико-психологічна та психолого-педагогічна проблема. Психоаналітичне розуміння феномену аутизму в дітей. Тлумачення аутизму в етіологічних, біхевіоральних та когнітивних концепціях. Нейробіологічні гіпотези щодо етіології аутизму. Україна на мапі аутичної нозології. Огляд вітчизняних психолого-педагогічних досліджень розладів спектру аутизму.

Тема 2. Особливості соціально-перцептивних конструктів нормального та аномального когітогенезу

Зміст: Закономірності соціально-перцептивного розвитку в ранньому онтогенезі. Парціальні характеристики соціальної перцепції в дитячому віці. Стратегії формування соціально-перцептивних образів. Нейропсихологічні засади аутичних розладів. Специфіка дефіцитів соціально-когнітивного розвитку при розладах спектру аутизму. Когнітивні виконавчі функції в аутистів: фактичний і ціннісний аспекти. «Теорія розуму» як психологічний механізм розвитку аутичних дітей.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Психодіагностика та психологічний менеджмент розвитку дітей з розладами спектру аутизму

Тема 3. Психодіагностика як етап психологічного супроводу.

Зміст: Обґрунтування методології психодіагностики аутизму : від диференційної до феноменологічної. Доказові методи діагностики і корекції для дітей з розладами спектру аутизму. Методичні зауваги до проведення ранньої психодіагностики РСА. Психодіагностичні можливості найпоширеніших методик виявлення РСА. Діагностичні критерії аутизму в МКХ - 10 та DSM – V. Історія розвитку медико-психологічного інтересу до проблеми аутизму Концепції аутизму: соціокультурна, психологічна, нейрологічна. Розлади, що найчастіше

ускладнюють РСА. Труднощі психодіагностики

Тема 4. Науково-обґрунтовані психотерапевтичні втручання для дітей з РСА

Зміст: Підходи до розвитку мовлення та спілкування при РСА. Подолання соціальних проблем методами психокорекції. Поведінкова терапія та стратегії щодо поведінкових проблем. Стратегії щодо сенсорних проблем дітей з РСА

Тема 5. Особливості інклюзивного навчання для дітей з РСА

Зміст: Базові принципи індивідуального психолого-педагогічного підходу до дитини з РСА. Можливості та обмеження освіти у спеціалізованих закладах для аутистів та інклюзії. Психоедукація та психотерапія для сімей, що виховують дітей з РСА

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1 «Аутологія. Вступ»													
Тема 1. Теоретико методологічні засади дослідження аутизму	10	2	4			4	10	2					8
Тема 2. Особливості соціально-перцептивних конструктів нормального та аномального когнітогенезу	10	2	2			6	12		2				10
Разом за змістовим модулем	20	4	4			10	22	2	2				18
Змістовий модуль 2 «Психодіагностика та психологічний менеджмент розвитку дітей з розладами спектру аутизму»													
Тема 3. Психодіагностика як етап психологічного супроводу	26	4	6			16	24	2	2				20
Тема 4. Науково-обґрунтовані психотерапевтичні втручання для дітей з РСА	24	4	4			16	24	2	2				20
Тема 5. Особливості	20	2	4			14	20						20

інклюзивного навчання для дітей з РСА											
Разом за змістовим модулем 2	70	8	14		46	68	4	4			60
Усього годин	90	16	18		56	90	6	6			78

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття передбачають поглиблення і розширення змісту курсу, викладеного в лекціях, формування навичок самостійної роботи з науковою літературою, оволодіння методикою та технікою діагностики та корекції раннього дитячого аутизму, формування умінь аналізувати, узагальнювати отриманні знання та використовувати їх у практичній діяльності.

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість год (ст / зв)
1.	Клініко-психологічні особливості дітей з аутизмом	2/-
2.	Огляд медико-психологічних концепцій аутизму.	2/2
3.	Особливості психічного розвитку на ранніх етапах онтогенезу у дітей з РСА	2/2
4.	Можливості та обмеження психологічної діагностики дітей з РСА.	4/2
5.	Психологічна допомога дітям з РСА: психологічний супровід, психоедукація, психологічне консультування і психокорекція проблем розвитку	4/-
6.	Психолого-педагогічні технології корекційного впливу при РСА	4/-

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

8. Самостійна робота

Як обов'язковий вид роботи з вивчення предмету «Психологія аутичної дитини», що включений до навчальної підготовки студентів-психологів, самостійна робота включає:

- підготовка теоретичних питань до практичних занять;
- підготовка рефератів та тематичних повідомлень;
- конспектування та аналіз першоджерел;
- підготовка завдань до практичних занять;
- підготовка звітів, за результатами виконання практичних та професійно-орієнтованих завдань (в тому числі тез і статей);
- підготовка усних виступів та безпосередні виступи (в тому числі захисти та презентації дослідницьких проєктів та психокорекційної програми розвитку);

- підготовка до підсумкових модульних робіт та екзамену.

Підготовка теоретичних питань до практичних занять передбачає опрацювання питань практичного заняття, які повністю або частково розглядаються на лекції або виносяться самостійне опрацювання.

Алгоритм підготовки:

- Визначте питання для підготовки (Ви маєте розглянути усі питання, зазначені у плані практичного заняття).
- Візьміть у бібліотеці університету (читальному залі або на абонементі) джерела, зазначені у списку основної літератури до заняття. При підборі літератури Ви можете користуватися бібліотечними та електронними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним).
- Визначте розділи (теми або параграфи), у яких розкрито питання практичного заняття.
- Прочитайте ці розділи.
- Складіть план (простий або складний) відповіді на кожне питання.
- Визначте основні поняття, які ви повинні засвоїти.
- Проаналізуйте, як опрацьований матеріал пов'язаний з іншими питаннями теми.
- Для кращого засвоєння та запам'ятовування матеріалу складіть короткий конспект, схеми, таблиці або графіки по прочитаному матеріалу.
- Визначте проблеми в опрацьованому матеріалі, які ви недостатньо зрозуміли. З цими питаннями Ви можете звернутися на консультації до викладача.
- Перевірте, як Ви засвоїли опрацьоване питання. Ви можете це зробити, відповівши на тестові питання до теми або розв'язавши практичні завдання.

Підготовка рефератів та тематичних повідомлень передбачає бібліографічну роботу з систематизації та аналізу літератури; глибокий та детальний аналіз проблеми (робіт зарубіжних і вітчизняних авторів, вивчення і аналіз необхідних нормативних документів).

Алгоритм підготовки

- Ознайомтеся з вимогами (тематикою, колом необхідної літератури, ракурсом освітлення проблеми) до реферату або тематичного повідомлення.
- Підберіть літературу, у якій розкривається проблема. При підборі літератури користуйтеся бібліотечними каталогами (алфавітним, предметним або систематичним), консультуйтеся з викладачами та колегами, здійснійте пошук по дереву посилань та в Інтернет.
- Складіть план реферату або повідомлення.
- Опрацюйте літературні джерела, користуючись порадами до конспектування першоджерел.
- Систематизуйте опрацьований матеріал відповідно до плану реферату чи тематичного повідомлення.
- Дайте власний критичний аналіз та оцінку висвітленої проблеми.
- Оформіть реферат у друкованому вигляді відповідно до вимог (титульна сторінка із зазначенням теми, інформації про авторів та місця виконання роботи; сторінка із детальним змістом реферату; основний текст із посиланнями на роботи цитованих авторів; висновки, що містять авторські міркування, узагальнення тощо; список використаної літератури).

Тематичне повідомлення не потребує друкованого оформлення, оскільки презентується виключно усно.

На основі проведеної роботи підготуйте усну доповідь (див. вимоги до усних виступів).

Конспектування та аналіз першоджерел передбачає поглиблений розгляд окремих питань теми. Для конспектування пропонуються статті з фахових журналів, розділи монографій або підручників.

Алгоритм підготовки

Прочитайте запропоноване першоджерело.

Правильно оформіть бібліографію першоджерела (автор, назва, вихідні дані).

Складіть план (простий або складний).

Для кожного пункту плану виділіть основні положення проблеми, яка висвітлюється у першоджерелі.

Представте прочитаний текст у вигляді тез або анотації, використовуючи, при потребі, схеми, таблиці, графіки тощо.

Для самоперевірки перекажіть статтю, використовуючи власний конспект.

Підготовка звітів, за результатами виконання практичних та професійно-орієнтованих завдань має на меті оформлення результатів самостійної роботи студентів у вигляді презентації Power Point, їх узагальнення та систематизацію.

Алгоритм підготовки

Виконайте усі необхідні пункти з підготовки практичних (професійно-орієнтованих) завдань.

За результатами проведеної роботи підготуйте звіт, орієнтуючись на вимоги прописані у плані практичного (лабораторного) заняття та загальні вимоги до письмових звітів.

Здайте звіт викладачу по завершенню лабораторного заняття (для студентів денної форми навчання).

Складіть звіти, зазначені у пункті «Вимоги до екзамену», по порядку в окрему папку та здайте їх у термін, вказаний викладачем (для студентів заочної форми навчання).

Підготовка усних виступів, в тому числі захистів та презентацій власної дослідницької роботи, а також презентацій рефератів і тематичних повідомлень передбачає вміння презентувати зроблене на загал та захистити результати своєї роботи.

Алгоритм підготовки

Виконайте усі необхідні пункти з підготовки завдань, що потребують усної презентації.

За результатами проведеної роботи підготуйте детальний звіт.

На основі звіту розробіть текст усного виступу (див. вимоги до усних доповідей).

Умови автоматичного отримання оцінки за модуль

Відповідно до положення про кредитно-модульну систему навчання студентів, оцінка за модуль буде дорівнювати середньому арифметичному суми оцінок отриманих на практичних заняттях (враховується також оцінка за складання теми, що виносилася на самостійне опрацювання).

Підготовка до підсумкової модульної роботи (ПМР) має на меті узагальнення та систематизацію знань з окремого модуля або дисципліни у цілому.

Алгоритм підготовки

Ознайомтеся з переліком питань та завдань до ПМР або екзамену.

Підберіть підручники, інструктивно-методичні матеріали або іншу довідкову літературу, необхідну для підготовки

Перегляньте зміст кожного питання, користуючись власними конспектами або підручниками.

Визначте рівень знань з кожного питання.

Визначте питання, які потребують ретельнішої підготовки (опрацювання додаткової літератури, складання конспектів, схем, виконання окремих завдань тощо). З цією метою зверніться до алгоритму підготовки теоретичних питань до практичних занять.

Для самоперевірки перекажіть теоретичні питання або виконайте практичне завдання.

Пам'ятка. Якщо Ви маєте труднощі у підготовці окремих теоретичних питань або виконанні практичних завдань, Ви можете звернутися за консультацією до викладача. Час проведення консультацій зазначений у Графіку проведення консультацій (кафедра соціальної психології та психології розвитку).

Шановні студенти, щиро бажаємо успіху та отримати задоволення від опанування курсу «Вікова психологія»

Денна форма навчання

Умови автоматичного одержання оцінки за модуль:

- відвідати принаймні 2/3 практичних занять (або 2 з 2 занять, якщо модуль складається з 2 занять);

- виконати всі обов'язкові види робіт, передбачених програмою курсу;
- одержати оцінку принаймні на кожному третьому занятті.

Обов'язкові види робіт:

- ознайомлення зі змістом основних понять;
- опрацювання літератури до заняття;
- ознайомлення зі змістом питань до заняття;
- опрацювання першоджерел;
- скласти тему для самостійного опрацювання на позитивну оцінку (не нижчою, ніж 6 балів);
- вчасно здати викладачу конспекти першоджерел та словник.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин (ст / зв)
	Змістовий модуль 1 «Аутологія. Вступ»	10 / 18
1.	<ul style="list-style-type: none"> • Підготовка теоретичних питань до семінарських занять. • Підготувати визначення розгорнуте понять: аутизм, ранній дитячий аутизм, розлади спектру аутизму, МКХ (ICD), DSM, первазивний, синдром Ретта, синдром Аспергера, синдром Каннера, АРА, ВООЗ, етологія, етіологія, когітогенез, виконавч функції 	4 / 8
2.	<ul style="list-style-type: none"> • Підготовка звіту, за результатами виконання практичного, професійно-орієнтованого завдання. <p>Ви берете участь у дискусії, більшість учасників якої схиляються до думки, що аутизм є соціально-набутим розладом, пов'язаним із зменшенням комунікативної потреби суспільства, через зниження прагнення до безпосереднього спілкування. Проаналізуйте, які фактори будуть визначальними для диференціації набутих соціальних властивостей і ознак розладу спектру аутизму. Оформіть вашу позицію у вигляді презентації.</p>	6 / 10
	Змістовий модуль 2. «Психодіагностика та психологічний менеджмент розвитку дітей з розладами спектру аутизму»	46 / 62
1.	Підготовка теоретичних питань до семінарських занять.	10 / 12
2.	Зробити графічну схему вивченого матеріалу за темою 6 «Науково доказові методи психологічної допомоги дітям з РСА»	6 / 6
3.	Конспектування та аналіз першоджерел: <ul style="list-style-type: none"> • Тарнавська Ю.С. Методика «розвивального руху» Вероніки Шерборн. Професійно-орієнтовані завдання з психології. Житомир, 2010. • Аппе Ф. Введение в психологическую теорию аутизма. 2006 р. • Янушко Е.А. Игры с аутичным ребенком. Установление контакта, способы взаимодействия, развитие речи, психотерапия. М., 2004 	10 / 14
4.	Скласти та презентувати дослідницький проєкт щодо психопрофілактики чи просвіти з питань аутології (Презентація у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо)	20 / 30
	Разом	56 / 80

Тематика усних виступів, презентацій і тематичних повідомлень:

Тематичні повідомлення щодо дослідницького проєкту:

Тематичне повідомлення є результатом оглядового теоретичного дослідження (проблематика, цілі і завдання дослідження, застосовані методи і результати, обмеження дослідження, висновки і перспективи подальших досліджень). Це може бути реферування вітчизняних або зарубіжних індексованих наукових робіт із психології аутизму. Бажано виявити власне ставлення до ідей і висновків.

Тематика рефератів:

1. Розуміння ментального і фізичного світу дітьми з типовим розвитком і з РСА.
2. Розвиток "Theory of mind" ("теорії розуміння") в нормі та при РСА.
3. Синдром вигорання та процес адаптації у батьків аутичних дітей.
4. Роль дзеркальних нейронів у розумінні "чужої свідомості".
5. Аутизм і технічне мислення.
6. Особливості функціонування сім'ї з аутичною дитиною.
7. Когнітивні стратегії конструювання у дітей з РСА.
8. Ігрова діяльність аутичної дитини.
9. Організація взаємодій і співпраці педагога, психолога і батьків, які виховують дитину з РСА.
10. Методика сенсомоторної інтеграції дитини з РСА
11. Особливості сенсорного сприйняття при РСА.
12. Нейропсихологічні основи розуміння аутизму.
13. Особливості психічного розвитку дітей з аутизмом впродовж перших трьох років життя.
14. Особливості психічного розвитку дітей з аутизмом впродовж дошкільного дитинства.
15. Типові страхи у дітей з аутизмом.
16. Підготовка дитини з РСА до навчання.
17. Рекомендації та застереження щодо інклюзивної освіти дітей з РСА.
18. Аутизм в період дорослішання та статевого дозрівання.
19. Стереотипність та адаптація: засади поведінкової терапії.
20. Ехолалії дітей з РСА: відмінності від інших мовленнєвих розладів.

10. Методи навчання

У процесі навчання планується застосування таких методів, як пояснювально-ілюстративний метод, інтерактивні методи (вправи для аналізу когнітивних, емоційних і поведінкових особливостей дітей з РСА за допомогою підбірки відеосюжетів, навчальна дискусія, розв'язання психолого-педагогічних задач, створення ситуацій інтересу та опори на професійний досвід студента, вирішення психологічних задач, обговорення теоретико-прикладних аспектів у мікрогрупах), метод проблемного викладання, частко-пошуковий методи.

11. Методи контролю

Оцінювання знань студентів відбувається на семінарах, контрольних роботах, під час тестування; також оцінюються індивідуальні завдання, що виконуються студентами протягом семестру.

Основними методами контролю є: усне опитування, розв'язання психолого-педагогічних задач, контрольні роботи, тестові завдання на відтворення вивченого матеріалу.

Протягом вивчення дисципліни студент зобов'язаний:

- систематично відвідувати заняття;
- вести конспекти лекційних і семінарських занять;
- приймати активну участь в роботі на семінарах;
- виконувати тестові завдання;
- виконувати індивідуальні семестрові завдання.

Оцінювання знань студентів

Методи оцінювання та відсотки, розподілені для кожного методу:

- активність на заняттях, яка демонструє обізнаність студента у навчальному матеріалі (усне і письмове опитування) – 25 % від загальної оцінки;
- аналіз першоджерел – 15 % від загальної оцінки;
- тестовий контроль знань - 30% від загальної оцінки
- презентація дослідницького проєкту – 30 %.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій (включно з дистанційними матеріалами).
2. Текстові та електронні варіанти тестів для підсумкового контролю знань.

Зразки тестових завдань для самоперевірки з курсу «Психологія аутичної дитини»

1. Нормальне функціонування дзеркальних нейронів забезпечує появу наступних здатностей: (оберіть неправильну відповідь)
 - a. Емпатії
 - b. Імітації, наслідування
 - c. Феномену «Theory of mind»
 - d. Інстинктивних програм
2. Встановіть правильне співвідношення:
 - a. Репрезентації першого порядку – це:
 - b. Репрезентації другого порядку (метарепрезентації) – це:
 - 1)Сприйняття світла і тіні
 - 2)Автоматичне пригадування, де в кімнаті знаходиться вимикач
 - 3)«Читання» невербаліки
 - 4)Символічна гра «начебто»
 - 5)Реакція на холодне / гаряче
 - 6)Прогноз намірів до найбільш ймовірної дії іншої людини
3. При нормальному психоневрологічному розвитку в онтогенезі «Theory of mind» з'являється:
 - a. Впродовж другого року життя
 - b. Впродовж третього року життя
 - c. Впродовж четвертого року життя
 - d. Впродовж п'ятого року життя

4. Діагностичними критеріями РСА у DSM –V є наступні:
 - a. Дефіцит уваги, надмірна сенсомоторна збудливість
 - b. Розлади мовлення, інтеракцій, відсутність соціальних ініціатив
 - c. Дефіцит соціально-емоційної взаємодії, комунікації, стереотипна поведінка, невміння будувати і підтримувати стосунки
 - d. Дефіцит соціально-емоційної взаємодії, розлади мовлення, інтелектуальне відставання, дефіцит уяви
5. Гіпотеза щодо порушення функції програмування і контролю пояснює:
 - a. Специфічні для аутизму пізнавальні дефіцити, як от нездатність планувати діяльність, нездатність до інтенціональності, нездатність творити уявні образи
 - b. Дизонтогенез інтелектуального розвитку і нездатність будувати внутрішній план дій
 - c. Дефіцит оперативної пам'яті, нездатність гальмувати другорядні стимули, переключатися на нову програму дій та нездатність вибудовувати алгоритм соціальних взаємин
 - d. Збій генетичної програми
6. Основними ідеями гіпотези центрального узгодження є (оберіть неправильну відповідь):
 - a. Наявність/відсутність функції диференціює локальну і глобальну, сукцесивну та симультанну обробку інформації
 - b. Пояснює нездатність осіб з РСА до узгодження власної поведінки із соціальними нормами
 - c. Базується на положеннях гештальтпсихології

14. Рекомендована література

Основна:

1. Когутяк Н.М. Психологія аутичної дитини : монографія. Івано-Франківськ: Місто НВ, 285 с.
2. Когутяк Н. М. Інклюзивна освіта дітей з розладами спектру аутизму як засіб профілактики їх соціальної дезадаптації Монографія / заг. ред. З.С. Карпенко; Івано-Франківськ: Супрун В.П., 2016, С. 142-152
3. Бурлачук Л.Ф., Морозов С.М. Словарь-справочник по психодиагностике – СПб.: Питер Ком, 1999. – 528 с.
4. Мамайчук И.И. Помощь психолога детям с аутизмом. – СПб.: Речь, 2007. – 288 с.
5. Питерс Т. Аутизм. От теоретического понимания к педагогическому воздействию. – Москва: ВЛАДОС, 2002.
6. Autyzm – epidemiologia, diagnoza i terapia / pod redakcją Tadeusza Pietrasa, Andrzej Witusika i Piotra Gałęckiego // Wrocław, 2010. – 240 s.

Допоміжна

1. Когутяк Н.М. «Прийми незвичне». Просвітницький посібник, гід по аутизму / Н.М. Когутяк. – Кишенів, 2017. – 14 с
2. Когутяк Н.М. Доказові методи втручань для дітей з розладами спектру аутизму: аналіз клінічних настанов / Н.М. Когутяк // Науково-методичний вісник «Джерела», - Івано-Франківськ, - № 1-4 (77-80), 2015. - С. 46-50
3. Когутяк Н.М. Закономірності перцептивного розвитку у ранньому онтогенезі: на межі нормативів / Н.М. Когутяк // Науковий теоретико-методологічний і прикладний психологічний журнал "Психологія особистості". – Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2016. – Вип. 1(7). – С.182-191(ФАХОВЕ ВИДАННЯ)
4. Когутяк Н.М. Інклюзивна освіта дітей з аутизмом як фактор розвитку «теорії розуму». Збірник наукових праць : психологія. Івано-Франківськ : Вид-во ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. Вип. 23. С. 117 – 127 (ФАХОВЕ ВИДАННЯ)

5. Когутяк Н.М. Проблеми міждисциплінарних досліджень у епідеміології аутизму. Збірник наукових праць: психологія. Івано-Франківськ: Вид-во ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника", 2018. Вип. 22. С. 123-129 doi: 10/15330/psp.22.123-128(ФАХОВЕ ВИДАННЯ)
6. Когутяк Н.М. Психологічні особливості навчання дітей з розладами спектру аутизму. Науковий потенціал та перспективи розвитку психологічних наук. Львів : Видавничий дім «Гельветика». 2019. С. 94 - 98
7. Детская психоневрология. Под ред. проф. Л. А. Булаховой. – К.: Здоров'я, 2001 – 496 с.
8. Джосеф Р. Нейропсихологические основы понимания аутизма, 1999, с.309-325.
9. Мамайчук И.И. Психокоррекционные технологии для детей с проблемами в развитии. С – П., 2003. 398 с.
10. Морозова С.С. Развитие речи у аутичных детей в рамках поведенческой терапии / www.SpecialNeeds.ru
11. Романчук О. Розлади спектру аутизму в запитаннях і відповідях. – Львів: Колесо, 2009. – 168 с.
12. Тарасун В.В. Асинхронний психічний розвиток: діагностичні критерії, причини, основні концепції, методи навчання. // Дефектологія. – 2003, № 2, № 4.

15. Інформаційні ресурси

Адреси бібліотек:

1. Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника – Шевченка 57, 1 поверх Гуманітарного корпусу.
2. Бібліотека філософських, психологічних, релігієзнавчих дисциплін - Шевченка 57, 5 поверх Гуманітарного корпусу, філософський факультет.

Інтернет ресурси:

1. <http://lib.pu.if.ua>. - Сайт наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника.
2. <http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
3. <http://hklib.npu.edu.ua/> - Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.
4. <http://upsihologa.com.ua/> - портал професійних психологів України «У психолога».
5. <http://www.twirpx.com/library/> - електронна російськомовна бібліотека
6. <http://pl.bookos.org/> - електронна англomовна бібліотека